

2012 Yılında Türkiyə-Rusya İlişkileri

2012 yılında Türkiyə-Rusya ilişkileri birkaç boyutta dikkat çekici gelişmelere sahne oldu.

Yılın hemen başında Moskova`da Ortak Stratejik Planlama Grubu ikinci toplantısı, yılın sonundaysa Putin`in Türkiyə ziyareti ve Üst Düzey İşbirliği Konseyi toplantısı gerçekleştirildi. Ama 2012 Türk-Rus ilişkileri bakımından aynı zamanda Suriye gerginliği ile de dikkat çekti.

Aslında Atatürk dönemini dikkate almazsak, tarihi genellikle keskin rekabet ve savaşlarla dolu olan 520 yıllık Türkiyə-Rusya ilişkileri son 20 yıldaki gelişmeler sonucunda tamamen yeni bir anlam taşımaya başlamıştır. Yeni Türkiyə-Rusya ilişkileri artık işbirliği, ortaklık ve son olarak da stratejik işbirliği ifadelerinin sıkça kullanıldığı ilişkiler sistemi olarak tanımlanmıştır. Özellikle 2000 yılların basından itibaren Rusya-Türkiyə ilişkilerinde ekonomi alanında işbirliğinin yanı sıra, siyasal ve güvenlik alanlarında da kontrollü gerginlik ve rekabet anlayışından işbirliğine geçiş süreci konusunda bazı somut adımlar atılmıştır.

Bu bağlamda 16 Kasım 2001`de iki ülke dışişleri bakanlarının New York`ta imzaladıkları “Avrasya Eylem Planı” ile Avrasya coğrafyasında siyasal alanda ve terörizmle mücadele işbirliği ve ekonomik ortaklık konusunda uzlaşmaya varılmıştır. Ayrıca, Türkiyə ile ilişkilerin geliştirilmesinde en mesafeli tutum takınan resmi kurumlardan Rusya Genelkurmayı’nın Başkanı Anatoliy Kvaşnin’in Ocak 2002’de yaptığı Türkiyə ziyaretinde bölgede istikrar için Rus-Türk işbirliği önerisi ile ilişkilerin güvenlik boyutuna yeni bir acilim getirmiştir. Bunun yanı sıra iki ülke arasında askeri eğitim Anlaşması imzalanması ve Türk ordusunun modernizasyonu çerçevesinde yapılan askeri helikopter ihalesine Rus şirketinin ilgisi de ikili ilişkilerin güvenlik boyutu bakımından anlamlı hususlardır. Rusya Devlet Başkanı Putin’in Aralık 2004-deki Ankara ziyareti sırasında taraflar arasında derinleştirilmiş çok boyutlu

işbirliyi çərçəve Anlaşması imzalanması da bunun en önəmli göstərgəsi olaraq görülebilir.

İki ölkə arasında ticarət və turizmle başlayan və enerji ilə destəklənən sürəç Türkiyə-Rusya Üst Düzey İşbirliyi Konseyi`nin oluşturulması ilə yeni və daha iləri bir aşamaya geçmiştir. Tərəflər Üst Düzey İşbirliyi Konseyi bünyesinde Ortak Stratejik Planlama Grubunun toplantılarını gerçəkləştirərək ilişkilerin geleceğine ilişkin olaraq fikir alış verışı yapmaktə ve hedefler belirlemektedirler.

Genel olarak ikili ilişkilerde enerji, güvenlik, Kafkasya ve Karadeniz bölgesindeki rekabet ya da işbirliyi olanakları, Orta Doğu bölgesinde yaşananlar önəmli konuları teşkil etmektedir. Buraya Türkiyə`nin NATO üyesi olması dolayısıyla, Rusya ile NATO arasındaki konuları da dahil etmek mümkündür.

25 Ocak 2012`de Moskova`da Rusya ile Türkiyə arasında Ortak Stratejik Planlama Grubunun ikinci toplantısı yapıldı. Türkiyə Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Rus mevkidaşı Sergey Lavrov`un Eşbaşkanlığında yapılan toplantıdan sonra kabul edilen ortak bildiri iki ölkə arasındaki ilişkilerin ulaştığı aşamayı göstermesi ve geleceği hakkında fikir ortaya koyması açısından önəmli bir belge olarak nitelendirilebilir.

25 Ocak 2012 tarihli ve 30 maddeden oluşan belgenin ilk maddesinde taraflar ilişkilerin daha da geliştirilmesi amacını bir kez daha vurgulamış ve bunun için karşılıklı güvene dayalı siyasi diyalogun gerekliliğini ifade etmişlerdir. Bu sürecin başarıyla devamı için üst düzey temasların gerekliliği özel olarak vurgulanmıştır. Aynı zamanda bildiride Türkiyə ve Rusya arasında karşılıklı çıkara dayalı ticari-ekonomik ilişkilerin daha da güçlendirilmesi, ticaret hacminin daha da artırılması ve özellikle de Akkuyu nükleer santralının, Güney Akımı doğalgaz ve Samsun-Ceyhan petrol boru hatları projelerinin gerçəkləştirilmesinin önemi kaydedilmiştir.

Bu çərçəvede Rusya Devlet Başkanı Putin`in yıl sonuna doğru gerçəkləştirdiği Türkiye ziyareti de önəm taşımaktaydı. Aslında Putin`in, 14-15 Ekim`de Ankara`da gerçəkləştiriləcək Türkiye-Rusya Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliğı Toplantısı`na katılması bekleniyordu. Fakat 10 Ekim`de, bundan birkaç gün önce gündeme gelen ziyaretin ertelendiğı iddiasının resmi makamlarca da doğrulanmasıyla durum değışti. Ziyaretin ertelenmesi en az kendisi kadar gündem konusu oldu. O sırada Türkiye ile Rusya arasında Suriye krizi dolayısıyla gerginlik yaşıyor olması, özellikle de Rusya`dan Suriye`ye giden bir uçağın Ankara`ya indirilerek aranması ve bazı yüklerine el konmasının gerginliğı tırmandırması nedeniyle Putin`in tepki koyarak Türkiye`ye gelmediğı iddia edildi. Ama daha sonra ziyaretin ertelenmesinin Putin`in sağık durumuyla ilgili olduğı açıklandı ve ertelenen ziyaretin sadece Türkiye ziyareti olmadığı da belli oldu. Putin Ekim ayının ikinci yarısında ve Kasım ayındaki tüm ziyaretlerini iptal etmişti.

Putin, uzun aradan sonra yurtdışı ilk ziyaretini Türkiye`ye yaptı. 3 Aralık 2012`de İstanbul`da Erdoğan ile Putin arasında ikili ve heyetlerarası görüşmeler gerçəkləştirildi. Görüşmelerden sonra düzenlenen ortak bir basın toplantısında Suriye konusunda açıklamalar yapıldı. Görüşmelerde Gazze, Suriye sorunu ve Orta Doğı`daki durumun ele alındı. Putin ikili ilişkilerde 2012 yılının gerginlik teşkil eden konusu olarak dikkat çeken Suriye konusuna ilişkin olarak Suriye`nin geleceğıyle ilgili pozisyonumuz aynı ama hangi metodlarla oluşturulacağı konusunda farklılıklar var dedi.

Erdoğan da ikili ilişkilere ilişkin olumlu açıklamalar yaptı ve Suriye konusunda ortak atılabilecek adımlara dikkat çekti. Daha öncesinde ise Türkiye Güney Akımı projesinde Rusya`nın beklediğı onayı vererek Rusya`ya önəmli bir jest yapmıştı.

Böylece 2012 yılı Türkiye-Rusya ilişkileri açısından en azı eski seyrinin önəmli ölçüde korunmasıyla sona erdi. Suriye krizi bağlamında ciddi bir soruna rağmen enerji ve diğər

alanlarda önemli adımların atılmış olması ve ilişkilerin eski seyrini korumuş olması ilişkilerin artık ciddi ve sağlam bağlara sahip olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

<http://www.1news.com.tr/yazarlar/20121226060701077.html>